

2. Головацкий Я. Пережитое и перестраданное // Письменники Західної України 30–50-х років XIX ст. К., 1965, с. 229–285.
3. Студинський К. Лірники: Студия. Львів, 1894. 56 с.
4. Франко І. Життя Івана Федоровича та його часи // Зібрання творів у 50-и томах. К., 1985 р., т. 46, ч. 1, с. 7–298.
5. Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині. Нариси, статті, матеріали, світлина. Л., 2014.
6. Юрчак М. Йозеф Перль: єврейський Руссо з Тарнополя, URL: https://www.academia.edu/24316937/Йозеф_Перль_єврейський_Руссо_з_Тарнополя
7. Goszczynski Seweryn. Bałagudy // Album Pszonki. Paryz, 1845, s. 67–85.
8. Konwikt szlachecki w Tarnopolu 1856–1886. Słownik wychowanków, Uniwersytet Ignatianum w Krakowie, 2016.
9. Moshe Pelli (2010). Haskalah and Beyond: The Reception of the Hebrew Enlightenment and the Emergence of Haskalah Judaism.
10. Pieśni ludu ruskiego w Galicyi / Zebrał Żegota Pauli. T. I. Lwów: Nakł. Kajetana Jabłońskiego, 1839.
11. Schnür-Pepłowski S. Obrazy z przeszłości Galicyi i Krakowa (1772 –1858). Cz. 1. Lwów i Lwowianie. Lwów, 1896.

Василь ЧИЖОВ

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
v.chizhov@impelukraine.com.ua*

РЕЛІГІЙНІ ЦІННОСТІ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОГО ПАРАФІЯЛЬНОГО ДУХОВЕНСТВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ У 1939–1941 РОКАХ: ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ТА СУЧАСНИЙ ДОСВІД

Починаючи з 1939 року, коли радянський режим окупував територію Галичини, Українська Греко-Католицька Церква переживала період переслідувань та виживання в умовах атеїстичної системи. Протягом цього часу було багато випадків вірності та героїзму з боку духовенства та вірних. Під час першої радянської окупації у 1939-1941 роках, хоча легальне існування УГКЦ не було відкрито заборонене, продовжувалися випадки дискримінації, такі як націоналізація церковного майна і вороже ставлення до духовенства та монашества. Це змусило греко-католицьких священиків пристосуватися до нових умов для продовження богослужінь в надзвичайних обставинах, які тривали до легалізації УГКЦ. Для забезпечення проведення богослужінь у відсутності звичних умов для храму, було необхідно мати документ, який регулював би спосіб

звершення Божественних Літургій та уділення Святих Таїнств. Митрополит Йосиф Сліпий розробив норми душпастирства в надзвичайних обставинах, базувалась вона на моральному богослов'ї та церковному праві. Для розуміння нових методів душпастирства в умовах переслідування, таким документом був викладений в практичну інструкцію «Головні правила сучасного душпастирства», видану у 1941 році у м. Збаражі. Ці норми були підготовлені для духовенства з метою можливого служіння в умовах кризи. В своєму документі він висловив фундаментальний принцип душпастирства в надзвичайних умовах, який спрямовується на спасіння душ. «Головні правила» встановлювали мінімальні вимоги щодо уділення кожного Святого Таїнства в умовах кризи.

У даному періоді Українська Греко-Католицька Церква та її духовенство були вельми шановані серед місцевих жителів Галичини через їх важливу роль у національному та суспільно-політичному житті регіону. Греко-католицькі священнослужителі підтримували національні рухи, що сприяли усвідомленню національної ідентичності народу. Більшовицькому режиму, який окупував Галичину восени 1939 року, не подобалася громадська й релігійна діяльність УГКЦ, яка перешкоджала їхньому контролю над землями Західної України. Тому радянські органи у 1939-1941 роках вживали репресій, арештів та засилля духовенства та мирян УГКЦ. Їхні єпископи й священники були об'єктом карних справ, постійного нагляду, а найближчих їх співробітників намагались переконати допомагати більшовикам. Більшовицька влада, тим самим, не тільки утискала представників духовенства, а й ставила за мету «знищити» УГКЦ.

Однак, греко-католицькі священники здійснювали своє служіння в навчальних закладах, культурних організаціях, українських кооперативах та ЗМІ. Через це вони впливали на громадські процеси у Галичині. Великий авторитет УГКЦ дозволяв їй оцінювати соціальну систему краю, а також аналізувати чи навіть засуджувати політичну діяльність партійних діячів відповідно до моральних та релігійних норм. Митрополит Андрей Шептицький сприяв єднанню «Христової Церкви» та прагнув формувати українське суспільство на базі загальнолюдських принципів, включаючи захист християнських сімей, розвиток національної культури та мови, а також гармонійне поєднання державних та релігійних ідей. Діяльність греко-католицького духовенства була спрямована на підтримку українського руху.

Після першого приходу радянської влади у вересні 1939 року та дворічної окупації західноукраїнських земель до початку німецько-радянської війни, було виявлено, що зусилля у ліквідації УГКЦ не принесли значних результатів. Для протистояння духовенству та прихильникам церкви почали залучалися репресивні органи, які застосовували шантаж та репресії. Хоча політика радянської та антирелігійної пропаганди спричинила часткові успіхи у впровадженні комуністичної ідеології, радянські владні структури не змогли, підірвати авторитет УГКЦ та повністю здійснити контроль над нею. Церква, хоча, піддавалась постійним утискам з боку більшовиків, але зуміла пройти той тернистий шлях та зберегти свою сутність своєю ідентичністю саме завдяки тим релігійним цінностям парафіяльного духовенства в міжвоєнний період двадцятого століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білас В. Агентурна справа «Ходячие». НКВД проти УГКЦ. 15 квітня 2011 // Історична правда istpravda.com.ua (15.05.2020).
2. Глистяк Я. – Турій О. Греко-католицьке чернецтво в релігійному житті України // Ковчег III (2001).
3. Сергійчук В. Нескорена Церква. Подвижництво греко-католиків України в боротьбі за віру і державу. Київ 2001.
4. Федорів Ю. Історія Церкви в Україні. Люблін 1991.

Марія ЛУГОВА

*Здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди,
Харків, Україна
sofine.manager1@gmail.com*

ДІТИ-МИРОТВОРЦІ: АКСІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР СВІТОВОЇ ІСТОРІЇ

Чи можуть діти змінити хід подій в історії? У сучасному світі розгляд історичної ролі дітей часто обмежується рамками їх особистого розвитку та виховання. Проте історія знає численні приклади, коли діти відіграли ключові ролі у важливих соціальних та політичних змінах, демонструючи здатність не тільки адаптуватися до світу дорослих, а й активно впливати на нього. Вивчення історичної ролі дітей у формуванні соціальних та політичних реалій світу відкриває новий вимір у розумінні соціальних змін та культурної динаміки. Аксиологічний підхід дозволяє глибше зануритись в аналіз дій та впливу дітей, які стали важливими фігурами в світовій